

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за освітньою програмою
Банківська справа
на тему: «**Формування та використання золотовалютних резервів**
НБУ»

Виконавець:

студент факультету фінансів та
банківської справи
Попряга Ц. І.

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Гаркуша Ю. О.

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В період важкої економічної ситуації, коли не має гарантії, що країна не опиниться в прірві, постає гостра необхідність в формуванні та підтриманні фінансової стійкості держави, а це в свою чергу передбачає стійкість національної грошової одиниці. Одним з важелів стійкості фінансової системи - це формування золотовалютних резервів в державі, які передбачають не тільки підтримку грошової одиниці, а й забезпечує державу необхідною кількістю засобів платежу для розрахунків за зобов'язаннями.

Мета дослідження є дослідження золотовалютних резервів, визначення сутності і оптимальної структури офіційних резервів країни.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність золотовалютних резервів, їх значення для економіки країни;
- визначити джерела формування та використання золотовалютних резервів;
- проаналізувати динаміку та структуру резервів України, визначити оптимальний рівень обсягів золотовалютних резервів;
- розглянути досвід зарубіжних країн, що до управління золотовалютних резервів в країні;
- проведення всебічного дослідження з питань стану резервів в Україні, висвітлення проблем та знаходження шляхів їх вирішення.

Об'єкт дослідження є процес формування та використання золотовалютних резервів НБУ.

Предмет дослідження є теорико-методичні основи формування та використання золотовалютних резервів НБУ.

Методи дослідження У кваліфікаційній роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, а саме: метод наукових абстракцій, методи аналізу та синтезу, метод порівняння, табличний метод, індукції та дедукції, метод коефіцієнтів та методи графічного зображення, статистичні методи.

Інформаційна база дослідження становить нормативно-законодавчі акти України, які регулюють діяльність банків, інструкції та положення НБУ, наукові публікації вітчизняних і закордонних учених, матеріали наукових конференцій, дані звітності банківських установ, офіційних статистичних збірників.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (___ найменувань) та ___-х додатків. Загальний обсяг роботи становить ___ сторінок. Основний зміст викладено на ___ сторінках. Робота містить ___ таблиць, ___ рисунків

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи *«Теоретичні та організаційні засади формування та використання золотовалютних резервів»* досліджено підходи до визначення поняття золотовалютні резерви, визначено джерела формування та цілі використання золотовалютних резервів, проаналізовано структуру офіційних резервів. За результатами проведеного дослідження у першому розділі зроблені наступні висновки.

Золотовалютний резерв — це резерви України, відображені у балансі Національного банку України, що включають в себе активи, визнані світовим співтовариством як міжнародні і призначені для міжнародних розрахунків.

Власником золотовалютних резервів виступає держава, тому їх називають офіційними золотовалютними резервами. Офіційні валютні резерви створює, утримує і використовує Національний банк України для підтримання валютного (обмінного) курсу валюти України.

Золотовалютні резерви України складаються з таких активів: монетарне золото; спеціальні права запозичення; резервна позиція в МВФ, іноземна валюта у вигляді банкнот та монет або кошти на рахунках за кордоном; цінні папери (крім акцій), що оплачуються в іноземній валюті; будь-які інші міжнародно визнані резервні активи за умови забезпечення їх надійності та ліквідності. В Україні відповідно до чинного законодавства формування золотовалютних резервів України здійснюється за рахунок власних та залучених коштів.

Узагальнюючи, нами визначено, що золотовалютний офіційний резерв призначений для здійснення міжнародних розрахунків, а всередині країни — для регулювання валютного ринку і, тим самим, — підтримання курсу національної валюти, зокрема, шляхом проведення валютних інтервенцій. Значення золотовалютних резервів полягає у забезпеченні платоспроможності країни на світовому ринку.

У другому розділі *«Оцінювання стану золотовалютних резервів»* проведено аналіз структури та динаміки золотовалютних резервів, вимірювання їхнього оптимальний розміру. В даному розділі розкрито питання впливу золотовалютних резервів на фінансову стійкість країни. Зроблено наступні висновки.

Золотовалютні резерви являють собою інструмент забезпечення фінансової стійкості держави.

Національний банк України щомісяця звітує про зміни загальної суми ЗВР. Станом кінець березня 2020 року офіційні резерви країни склали 24 923,69 млн. дол. США. Основну частину у складі резервів займають резерви в іноземній валюті приблизно 95%, золотий запас складає більше 5% та незначну частку займає резервна позиція в МВФ та СПЗ.

(продовження додатка Л)

Динаміка обсягів золотовалютних резервів України не має чіткої тенденції, періодично спостерігаються як позитивні так і негативні зміни.

Найменше значення показника спостерігається у 2014 році. За останні 5 років офіційні резерви країни нарощуються, та мають позитивну динаміку.

При визначенні оптимального рівня золотовалютних резервів не існує єдиного підходу для всіх країн світу. Критично низький рівень міжнародних резервів свідчить про наявність проблем в економіці, які можуть призвести до порушення макроекономічної та фінансової стабільності. Достатність золотовалютних резервів України відповідає критерія Редді, грошової маси, та не відповідає критерієм П. Гвідотті та А. Грінспена а також рекомендаціям МВФ.

Незважаючи на те, що за останні 5 років офіційні резерви зростали, а зовнішній короткостроковий борг зменшувався, спостерігається недостатність покриття ЗВР боргу. За період 2015-2019 рр. спостерігаємо додатній показник платіжного балансу тим самим ріст офіційних резервів держави. У разі позитивного значення платіжного балансу, курс національної валюти країни підвищується і стабілізується.

Нинішній рівень міжнародних резервів України в цілому можна вважати достатнім, але не стійким

У третьому розділі **«Удосконалення науково-практичного підходу до формування та використання золотовалютних резервів НБУ»** досліджено міжнародний досвід формування та використання золотовалютних резервів. Дослідивши зарубіжний досвід управління золотовалютними резервами, зроблено наступний висновок.

Світовий досвід свідчить, що управління золотовалютними резервами країни є основним інструментом регулювання валютного курсу, та інструментом забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

У світі спостерігається тенденція до нарощування золотовалютних резервів. Лідерами за розміром наявних офіційних резервів є Китай, Японія, Швейцарія.

Єдиного універсального показника достатності або оптимальності золотовалютних резервів не існує. Найбільші обсяги ЗВР зберігаються у вільноконвертованій валюті.

Відсутність транспарентності щодо управління золотовалютними резервами є одним з основних недоліків політики НБУ. Рішенням може стати створення

окремого комітету, який зможе інформувати про процеси розміщення, використання офіційних резервів країни. Наступним негативним аспектом управління резервами є недостатній аналіз впливу факторів, від яких залежать обсяги золотовалютних резервів України. Пошук нових джерел розміщення офіційних резервів, на найбільш вигідних умовах – стане механізмом реалізації політики, щодо збільшення обсягів резервів. Оскільки

(продовження додатка Л)

основним завданням ЗВР є підтримання стабільності національної валюти, то спостерігається виконання функції не в повному обсязі. Вирішення даної проблеми можна досягти лише за допомогою комплексного аналізу чинників, які здійснюють вплив на обмінний курс.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Офіційні золотовалютні резерви створюються для регулювання торговельно-економічних та кредитно-фінансових відносин держави, щодо зовнішніх розрахунків, фінансування негативного сальдо платіжного балансу а також вплив на валютний ринок і валютний курс, шляхом купівля-продажу іноземної валюти.
2. На структуру золотовалютних резервів України більшою мірою впливають макроекономічні чинники, економічне становище країни, місце тієї чи іншої валюти на світовому ринку, а також фактори кон'юнктури ринку, тобто встановлення курсу на ту чи іншу валюту, яка вважається вільноконвертованою в країні.
3. Нинішній рівень міжнародних резервів України в цілому можна вважати достатнім, але не стійким
4. Обсяг офіційних резервів країни є показником ліквідності та індикатором її зовнішньої та боргової стійкості. Тому спостерігається тенденція до нарощування золотовалютних резервів провідними країнами світу.
5. У світовій практиці широко застосовується кілька показників оптимальності рівня централізованих золотовалютних резервів, відповідно до умов, в якій функціонує та чи інша держава.
6. Відповідно до українських реалій можна визначити наступні проблеми та пропозиції вирішення. Відсутність прозорості надання інформації, щодо управління золотовалютними резервами України. Альтернативою може стати створення окремого підрозділу при НБУ, який відповідатиме за інформування про позитивні та негативні наслідки управління золотовалютними резервами.
7. Врахування всіх факторів, які впливають на стан та обсяг золотовалютних резервів країни. Пошук нових програм для вигідних розміщень офіційних резервів та отримання високої дохідності.
8. В Україні золотовалютні резерви не виконують в повному обсязі головної функції – стабілізація національної грошової одиниці. Необхідно враховувати чинники, що мають вплив на обмінний курс національної валюти, а також мають на меті зниження ризиків, які призводять до знищення значного обсягу резервних активів (темпи інфляції в країні, рівень відсоткових ставок, динаміка грошової маси, стан платіжного балансу країни тощо).